

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravištvo in ekspedicija v „Katoliški Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Oznaniha (inzerati) se sprejemajo in velja tristopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semenških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izveniš nedelje in praznika, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 201.

V Ljubljani, v soboto 3. septembra 1892.

Letnik XX.

Sklepni govor na slov. katoliškem shodu.

(Govoril predsednik g. Fr. Povše.)

Končan je dnevi red tretji slavnostni seji, s tem pa tudi dovršeno delo, odmenjeno prvemu slov. kat. shodu!

Zahvaljujem se vsem, ki ste sodelovali na tem shodu, ljubi Bog Vam poplačaj Vaš trud.

Zahvaljujem se prevzvišenemu pokrovitelju našega shoda, premilostnemu gospodu knezoškofu za prekrasne nauke, katere so nam milostno dajali v govoru tu v slavnostni seji, kakor danes zjutraj v stolni cerkvi v prekrasni pridigi. Naj jim Bog povrne ves veliki trud in bodi jim zagotovljena naša hvaležnost in dana obljuba, da hočemo kot pravi celi možje delovati za obrambo našemu milemu narodu najdražje svetinje, naše svete vere. (Živahna pohvala.)

Hvala iskrena prevzvišenemu gospodu knezoškofu lavantinskemu, ki so s svojo navzočnostjo, osobito s prekrasnimi besedami počastili in osrečili naš shod. Naj njih zlate besede odmevajo po širni mili slovenski domovini in naj bi vsi, vsi slovenski sinovi ravnali se po teh zlatih besedah v srečo in slavo našega ljudstva. (Burna pohvala.)

Hvala tudi Vam vsem, ki ste iz daljnih pokrajin širne slovenske zemlje prihiteli tu na shod. Niste se strašili truda in stroškov, vneti za prevzvišeno ideje ste prišli v srce Slovenije! Nosite seboj pristrčni pozdrav našim bratom in naučite se za vse, za kar ste tukaj glasovali, da bo obilen sad obrodil prvi slov. kat. shod. (Odobranje.)

„Laboremus“, delajmo po geslu svetega očeta Leona XIII., ki imajo za svojo načelo: „Ut omnes unum sunt“, da smo vsi edini, in priljubljenega vladarja, cesarja Fvanca Jožefa I., ki ima za svoje geslo: „Viribus unitis!“ Z združenimi močmi! Ako

bomo tako postopali in delali po nauku Vzveličarjevem: „Ora et labora“, moli in delaj, bode nam v pomoč blagoslov iz nebes in zagotovljena nam je zmaga, ker, zaupajoč v sveti križ, ne moremo propasti, saj meri naše delo na ohranitev najdražje svetinje, svete vere, ki je vsikdar bila v srečo milemu slovenskemu narodu. Podajmo si roke v spas domovine, kateri hočemo ohraniti vedno udana in zvesta srca.

Bog blagoslovi naše delo ter dodeli, da se zopet vidimo na drugem slov. kat. shodu. (Dolgotrajno in burno odobranje.)

Vera in narodnost.

(Govoril g. dr. Ivan Križanič na slovenskem katoliškem shodu.)

Srečnega se štejem, da sem doživel I. slov. katoliški shod! Slovenske tabore smo že praznovali, danes je zbran pred nami I. slovenski katoliški tabor. Na slovenskih taborih razpravljali smo slovenske reči, — katoliški shod naj postavi slovensko reč za vselej na trdna tla, na nepremakljivo podlago sv. vere. V tem današnjem taboru našem gledam danes slovenski, katoliški narod!

Govoril pa bom o razmerah med vero in narodnostjo. Nam katoličanom je najvišji smoter sv. vera; drugi pa brdijo in rinejo narodnost naprej, da bi jo postavili na prvo mesto. Ko bi se vendar enkrat sporazumeli o tem vprašanju, da neha večno pričkanje in pikanje o stvari, ki je med katoličani že kot davno rešena. O ljubi Bog, kako bi vendar želeli, da bi prvi slovenski katoliški shod podrl to steno, ki nas loči na dva tabora, da bi premostil to globoko razpoklino, ki zija med nami; da bi pogladil, kar je ojstrega v tem vprašanju, — o takrat bi pač katoliški shod dosegel svoj popolnen namen.

Ne vém, če bo moja beseda katerega nasprotnika pregovorila? Ne verjamem; a trdno upam, in

to moli in prosi katoliški shod večnega Boga, naj srca spreobrne On, ki je vsegamočen. Bog, da se samo zglesi, in že je premagano srce. Sv. Pavel se je prej tudi hudo poganjal edino le za narodno reč (paternas meas traditiones [Gal. 1, 14.]), ko se je pa Bog zgasil, razširilo se je srce svetovnega apostola, da je objemalo vse narode celega sveta, in pri tem njegova narodnost ni trpela, ampak še le zdaj je dokipela do vrha!

Če tedaj o narodnem vprašanju govorim, ne sme in ne more biti moj namen, da bi s pikro besedo razdor povečal in razburjene duhove še bolj razdvojil; nikakor ne! Ker jojmene! nesloga nas že itak tlači, ne daj Bog, da nas kedaj potlači.

Milo mi je pri srcu, če Vam dopovedam, da se je nekda naša slovenska domovina razprostirala od izvira Drave do Črnega morja in od obal Donave doli do sinjega morja, a po neslogi smo se srečno znebili tega preobširnega posestva! Poldrugi milijon še nas je ostalo. Ta poldrugi milijon tudi prav lahko potrosimo, če nas sloga o pravem času še ne ojači. Če moram slišati ali brati o slovenski neslogi, tako me srce boli, kakor bi me s pestjo po licu bili!

I.

Kaj je narodnost? — Ménim in trdim, da je največje zlo našega časa nejasnost in nedoločnost pojmov. Narodnost! — Kolikokrat se sliši ta beseda, in vendar, koliko jih je, ki imajo pravo misel o njej! Narodnost je posebna svojost jezikovna in običajna, več ali manj ljudij združenih po enem in istem jeziku. Bistvena podlaga narodnosti je tedaj jezik ali govor človeški.

a) Vprašam: Ali tedaj more biti jezik najvišji smoter vsega delovanja, in narodnost zadnji cilj ali svrha vsega dejanja našega? Nikakor ne! Drugače bi imeli namreč toliko najvišjih smotrov, kakor je jezikov, ali prav za prav ne imeli bi nobenega najvišjega smotra, — ker, kar je najvišje, je samo

LISTEK.

Kriva sodba o kmetijstvu.

Kako se ozdravi.

Francoski domači učitelj je poučeval francoske kraljeviče. V tem je večkrat opazil, da njegovi visoki gojenci mrdajo, kader govori o kmetih, kakor so sploh takrat prezirali kmetijstvo. Zato jim jame nekoč tako-le govoriti:

Pri Izraelcih so bili vsi poljedelci in pastirji, od glave prvega imena Jude do hlapca zadnjega rodu Benjamin; vsi so orali in pasli črede. Gedeon je mlatil, ko je bil poklican za vojvodo v oslobojenje svojega naroda. Kralj Savel je gonil par volov, ko mu povedo, da je mesto Jabes v nevarnosti. — Kralj David je pasel ovce, ko ga je prerok Samuel mazilil kralja. Davidovi sinovi, kraljeviči, so pripravljali pojedino, ko so bili ovce ostrigli. Elizej je bil poklican v preroka, ko je pluzil z enim dvanaestih očetovih plugov. Juditin prebogati mož je vzbol in umrl na solnčarici, ker je dolgo stal pri želeh.

Takoisto je bilo pri Grkih, Rimljanih, drugih narodih. Pri Homerju najdemo kraljev in knezov, ki so živeli ob polju in čredah ter delali z lastnimi rokami.

Heziod je sestavil dolg spev na hvalo poljedelstva, trdeč, da poljedelstvo je najboljši pomoček, poštenemu biti in obogateti; zato je grajal svojega brata, kor je hotel odvetnikovati.

Ksenofont pravi, da Grki, dospelši na vrhunec omike, poljedelstva niso nič manj čislali.

Strogi sodnik Katon je izvrševal vse službe in časti takrat mogočne ljudvlade rimske; upravljal je vojsko, bil velik govornik, slovit pravoslovec, bister državnik, pa ni pomišljal, pisati, kako se obdeluje polje, vinograd, kako je treba napravljati olje in vino. Magon kartaški je pisal 28 knjig o poljedelstvu. Egipčani so celo molili živali, ki so jim pomagale pri delu na polju.

Peržani so imeli v vsaki okrajini poljskega oglednika. Cir mlajši je svojeročno si napravil vrt ter ga sam obdeloval.

V veliki časti je poljedelstvo na Kitajskem; le v severnih krajih ni preveč v čislju, ker se ne izplačuje zaradi pustih tal.

Slovani so od nekda gojili poljedelstvo, in od njih so se drugi učili kmetovati, znamenje, da so bili izobraženjši od drugih narodov, vzlasti Nemcev in Frankov, ki so prebivali po hostah, šumah in gozdovih, hodili oblečeni v medvedjih in zverinjah kožah, kratkočasili se s pretepi ter lovili zveri.

1. Ni li torej boljše in plemenitejše, pečati se s poljedelstvom in govedarstvom, kakor divjati za

zvermi, teptati livade, gaziti obsejana polja. — Ni li rodovito gibanje poljedelčeve boljše od silnega in nepravilnega lovčevega? — Niso li volji in ovce človeški družbi toliko koristni, ko psi in konji?

2. Niso li kmetje v prvi vrsti, ki z delom preživljajo sebe in še druge, tudi one, ki se štejejo med boljše stanovce: meščane, uradnike, plemenitaše, duhovnike, vojsake, rokodelce? Ne prihaja li ves živč v zadnji vrsti od zemlje in od živali, ki jih zemlja redi?

3. Če tudi so v kmetijstvu ljudje: polni napak, nerodnostij, razbrzdanostij, niso li temu največ krivi višji stanovi, ki kmeta zaničujejo, zanemarjajo, mu slabe vzglede dajejo ter njega pritiskajo? Če tudi so res nekateri med kmetijstvom graje vredni, ali se sme zaradi njih zaničevati in prezirati celi stan?

Sicer je pa ravno v kmetijskem stanu največ zdravih in čvrstih ljudij, bistrega uma, poštenega srca, dobre volje, in najmanj postopačev in lenuhov, primeroma največ znanja za njih stan in poklic, najmanj po lastnem zadolženju propalih hiš, najmanj krivičnih pravn, goljufij, sleparstev, zvijač.

Po takem ni pravega razloga, da po strani gledajo kmetijski stan, pač pa, da ga spoštujejo.

Kader kmet odvrže motiko in lopato, popusti plug in polje, takrat je stoka in joka, takrat ljudje trepetajo.

Vilinski.

eno. Vera je nad narodnostjo, ki je samo ena. „En Gospod, ena vera, en krst, en Bog in Oče vseh, kateri je čez vse.“ (Efeš. 4, 5, 6.)

b) Nadalje govor človeku služi kot socialnemu bitju, da ž njim izraža svoje misli in čute, svoje želje in svoje sklepe. Kar je pa po svoji naravi sredstvo, ne more ob enem biti cilj ali svrha, to bi namreč bilo protislovno. Ni tedaj narodnost najvišji smoter za človeka, ampak vera; pač pa imajo vsi jeziki in vsak jezik vesel posel in prelepo nalogo, da vero spoznava in hvali Boga, ki je naš cilj in konec: „Vsa k jezik naj spozna, da je Gospod Jezus Kristus v časti Boga Očeta.“ (Fil. 2, 11.) Zato pa so na binkoštno nedeljo šli vsi jeziki „vseh narodov, ki so pod nebom“, na božjo pot v Jeruzalem, kjer so bili od sv. Duha v službo sv. vere posvečeni, tako da so sv. apostoli „zda jci začeli govoriti v raznoterih jezikih, kakor jim je sv. Duh dajal izgovarjati.“ (Dj. ap. 2, 4—5.)

c) Slednjič različni jeziki sami pričajo, da ne gre narodnosti oboževati in jo povzdigati nad vero. Vsi razni jeziki namreč vpijejo: Ravno zato nas je Bog razdelil in različil, ker Njemu nismo dali časti, ampak smo hoteli poveljati svoje lastno ime. Zato nas je Bog raztrosil po celem svetu, da zdaj vsak v svojem kraju pridigujemo: „Dajte Bogu čast, in ne stavite svojega imena nad ime božje!“

Ako tedaj takozvani čisti narodnjaki hočejo narod, narodnost postaviti kot neko višje bitje, tedaj njim slovenski jezik sam oporeka in se zviija pred njimi in pravi: „Nikarte me staviti nad vero, nad Boga, da me Bog ne trešči ob tla, ki me je zbog tega razdelil, ker sem glavo svojo vzdigal zoper svojega Gospoda.“ — In res, zgodovina nas uči, da je Bog zatrl narode, kateri so se mu zoperstavliali, — „srečni pa narod, katerega Bog je — Gospod!“ (Ps. 32, 12.)

Res lep, prelep je slovenski jezik, blag je in mil in čil, z eno besedo: materin jezik je; toda če bi bil še mnogo lepši, zvoneč kakor angeljski jezik, — ne izhajali bi ž njim. „Če bi človeške in angeljske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, bil bi kakor bučeč bron ali zvoneč zvon.“ (I. Kor. 13, 13.) Naj tedaj le ostane red v našem gèsu: „Vse za vero, dom, cesarja!“

II.

Odkod pa je na svetu razlika jezika? Ali so razni narodi že od začetka sveta? Nikakor ne! Sveto pismo odločno pravi, da je od začetka bil „le en narod, in vsi govorili so le en jezik.“ (I. Moj. 11, 6.) In ker so imeli vsi eno govorico, dejali so: „Pridite, sozidajmo si stolp, katerega vrh naj se dotika nebes, in storimo sloveče svoje ime.“ To je bil takozvani „babilonski stolp“. „In Gospod Bog je stopil doli in je videl stolp, in je rekel: Glej, le en narod je, in vsi en jezik govoré, pridite, stopimo doli in zmešajmo njim jezik, da drug drugemu ne bodo razumeli.“

Bog sam je tedaj zmedel človeštvu prvotno govorico ter jih je po narodih razločil in različil. Iz tega sledi, da so vsi narodi in tedaj tudi slovenski narod od Boga, in da je tudi nas Slovence Bog dal. Božja volja je tedaj, da smo mi — Slovenci, in če nam kedo narodne pravice krati in narod tlači, on se upira božji volji ter nasprotuje naredbi tistega Boga, ki je po svoji modrosti hotel da se človeštvo razlikuje po narodih. Vsak narod, in tudi slovenski narod ima pravico biti po božji volji, po božji postavi; edina resnična in prava podlaga narodnosti je tedaj božja postava ali z drugimi besedami: sveta vera. Tedaj pa narod ni nad vero, pač pa je vera trdna podlaga narodnosti. In kedor vzame narodu vero, vzame mu trdna tla, in kedor mu vsiljuje golo narodnost, poriva ga z njegove podlage, in čudni prizor! hkrati narod, in narodnost in narodnjaki visé v zraku!!

„Pustite tedaj Slovence dve reči, ki ste nam dragi, kakor svetle oči: sveto katoliško vero in pa besedo materino.“ (Slomšek l. 1862.) Tedaj narodnost stavimo na vero, to bo pravi „narodni dom“, — gola narodnost zida „babilonski stolp!“ — In če kedo podkapa vero, izkapa nam desno oko, to pa boli, zato pa danes prvi slovenski katoliški shod na glas vpije zoper tako krivico.

Ali se kedo drzne dvomiti o čisti njegovi ljubezni do svojega naroda? In če ne, — poslušajmo kako nas uči Slomšek: „Prava vera bodi vam luč,

materini jezik bodi vam ključ do zveličanske narodne omike.“ (Drobt. 1862.) Vera nas naj uči rabiti ključ; in kaj vera prepoveda pojedincu, ne sme se učiniti tudi v imenu naroda. Kakor je vsakemu posamezniku rečeno: ne ubijaj, ne prešestuj, ne govori krive priče itd., isto je prepovedano tudi celemu narodu, ki je skupina pojedincev, in tudi narodno blago se bo cenilo po tem, je-li pravično ali ne, ne pa po tem, ali je zavito v trobojni zavoj. Kakor je pojedincu zapovedano: Spoštuj očeta itd. tedaj je pa tudi greh v imenu narodnosti napadati svetega očeta, škofo itd. itd. Prava vera bodi vam luč itd. — Ljubi Bog je zmedel jezike, da bi preprečil greh, in tedaj tudi zdaj razkropljenim jezikom ne more dopuščeno biti, kar je greh, da Bog narodov zopet ne kaznuje.

In še eno Slomšekovo naj povem. Leta 1848 govori v „Laib. Kirchenztg.“ o narodni ideji, katere se je med narodi tolikanj probudila, in potem pravi: „Žal, da puntarska stranka narodno idejo le prepo-gosto zlorabi in se je poslužuje za svoje posebne namene“. Tem besedam imam jaz le pristaviti, da se zdaj — žal — take stranke nahajajo pri vseh narodih, in da zdaj narodno idejo zlorabijo in se je poslužuje za svoje „brezverske liberalne namene“.

Le recimo: gola narodnost je divjak. Naj izrašte iz tega divjaka še tako visoko in košato drevo, in naj ima cvetja toliko, kakor bi sneg na njega padel, je vendar divje drevo, in nikdar in nikoli narodu ne bode nosilo drugega sadu, kakor — lesnike. Le požlahtnjeno drevo prinaša žlahtnega sadu. Kdo nam bo požlahtnil narodno drevo? Kje je mladika, katero jej naj vcepimo? Veliki prerok Izaija pokazal nam je to mladiko. Zrastla je iz Jesetove korenine in jej je ime Jezus Kristus. Sam nebeški vrtnar je požlahtnil tudi to drevo, in sveta vera oblažila je tudi narodno vprašanje. In le po sveti veri požlahtnjeno drevo bo prineslo Slovence zopet sladkega, okusnega sadu, — in sladkega, božjega — miru! To daj Bog in Marija!! (Burno dolgotrajno odobravanje.)

Posvetovanja v odsekih.

I. odsek: Šola.

(Dalje.)

Č. g. Ivan Kralj iz Gorice izjavi, da se vjema z mislimi preč. g. vodje T. Zupana gledé ustanovitve slovenske učiteljske pripravnice in omenja, da se je v katoliških semeniščih odgojilo mnogo mož, ki so pozneje stopili na čelo liberalnim strankam, in da bi liberalci morali biti za to hvaležni, da se ustanovljajo semenišča!

Z iskrenimi, prepričevalnimi besedami opisuje na to veleč. g. župnik F. S. Šegula pri sv. Duhu v sekovski škofiji pretužno stanje in osodo Slovencev na slov. kat. shodu pozdravlja navzoče v imenu najstarejših slovenskih župnij z bolestnim vsklikom „Morituri vos salutant!“ S'rajnim ponemčevalcem so izročene po ogromni večini prebivalstva slovenske župnije Apače, Cmurek, Spielfeld, Lučane itd. Te slovenske župnije imajo čisto nemške šole in edino le pri Sv. Duhu se je mogla še ohraniti deloma slovenska šola, a kako dolgo bo mogoče jo braniti še pred tujim navalom? Nemški „schulverein“ vsiljuje povsod svoje novce in ustanavlja šole-ponemčevalnice, tako v Arvežu, kjer prebivajo sami Slovenci, ali je v šoli in cerkvi vse nemško; ravno tako v drugih krajih. Krasne so one pokrajine, rodovitna polja obdeluje marljivo ljudstvo, o katerem se pa bode, da se razmere ne obrnejo na boljše, kmalu samo govorilo: da je bilo! Zato pozivlja go-vornik slavno družbo sv. Cirila in Metoda, naj se ozira i na te zapuščene kraje.

Pa še na druge zapuščene Slovence hoče go-vornik opozarjati, in ti so Medmurci, — ki že umirajo. Kako prežalostna je njih usoda, kaže to: ko je govornik služboval v Radgoni, prihajali so ljudje po noči k njemu vpisovat se v družbo svetega Mohorja in istotako po noči nosili so knjige v vrečah na svoj dom, da ljudje — nasprotniki — ne izvedó, da kupujejo in dobivajo slovenske knjige. Še so duhovniki, ki v mili slovensčini učé ljudstvo svetih resnic, a kako dolgo še? In ti duhovniki izpostavljeni so raznim insultom in po listih se sramoti njih ime. Zato je pač upravičen pozdrav „Morituri vos salutant!“ Govornik sklepa z željo, da se prvi slovenski katoliški shod spominja i teh zapuščenih Slovencev.

Prepričevalne besede čast. g. Šegule zazdele so se nam kakor zadnji klic umirajoče raje slovenske; in da je vrli govornik govoril vsem do srca, kazalo je vseobčno pritrdjevanje in odobravanje.

G. dr. Sušteršič naglašá, da je podlaga, na kateri je zidana družba sv. Cirila in Metoda, dobra. Pravila sama po sebi pa društvu ne dajejo življenja, kakor kažejo univerze, katere je osnovala in ustanovila katoliška cerkev, na katerih se pa sedaj izšolajo najhujši sovražniki sv. cerkve. Kar daje vsaki napravi, osobito vsakemu društvu življenje, to so osebe, — vodstvo. In ravno to nas navdaja z nezaupljivostjo nasproti družbi sv. Cirila in Metoda, ker se bojimo, da ne postane orožje v rokah slovenskega liberalstva. (Odobravanje.) Tega se bojimo. Do sedaj družba res ničesar napačnega ni storila, ali kakor sem povdarjal, je vodstvo deloma v takih rokah, da do njega noben katoličan ne more zupanja imeti. (Dobro.) V tem oziru narediti jasnost, je naloga našemu shodu.

Govornik nato razpravlja pogajanja med pripravljalnimi odborom in družbinim vodstvom o go-vorniku, ki naj bi bil zastopal na kat. shodu družbo sv. Cirila in Metoda ter ga naprosil, naj mu naznani govornika, ki bode govoril v imenu družbe. Družbino vodstvo je na to naznanilo g. deželnega poslanca L. Svetca. Pripravljalni odbor je bil vesel, da se je ta gospod izbral za govornika, ker znano mu je bilo, da je ravno g. L. Svetec naglašal ob pogrebu dr. Janeza viteza Bleiweisa, da hočemo ostati zvesti staremu geslu očeta slovenskega naroda: „Vse za vero, dom, cesarja!“

Ko pa je g. L. Svetec prišel k razgovoru v Ljubljano, razvijal je v pričo pripravljalnega odbora taka načela, da je moralo vse osupniti. Mej drugim je gospod trdil, da vera sploh ni v nevarnosti in torej ne more biti na dnevnem redu; v nevarnosti je le narodnost, in če to ohranimo, služimo tudi veri; dandanes mora se vse klanjati le narodnosti itd. — Naravno je, da ga vsled teh izjav pripravljalni odbor ni mogel vsprejeti kot slavnostnega govornika, ki naj bi zagovarjal načela, ki so odbor sploh vodila pri osnovanju tega shoda, ker je izražal tako čudne nazore o vsem sedanjem gibanju. Pač pa se mu je odbor zahvalil za njegov trud ter mu dal na prosto voljo, da v dotičnih odsekih razvija in vtemeljuje svoje nazore, kakor mu drago. — Družbe sv. Cirila in Metoda odbor ne more brez-pogojno priporočati. Treba je boljšega zagotovila, in če se postavi na čisto katoliško stališče, potem jo hočemo priporočati in podpirati z vsemi silami. (Živahno pritrdjevanje.)

Oglasi se na to č. g. Koblar, ki priporoča družbo, č. g. dr. Pavlica pa nasvetuje, naj se resolucija dopolni tako: Ustanovi naj se učiteljsko semenišče s pomočjo družbe sv. Cirila in Metoda, „ki se toplo priporoča s pogojem, da se v bodoče organizuje v župnijah v soglasju z našimi prevzvišenimi vladikami.“ (Živahno pritrdjevanje.)

(Konec sledi.)

5. Odsek: Tisek.

Zborovanje odsekovo odтвори od osnovalnega shoda izbrani predsednik č. g. profesor Anton Zupančič, ter imenuje tri reditelje gg.: Lekše-ta, P. Bohinjca in Lesjaka ter da besedo referentu pripravljalnega odbora, č. g. profesorju Kržičču, ki govori:

Leta 1883 sem bil v Parizu in videl na trgih izvoške, branjevke itd., da so imeli časnike v rokah in prebirali. Tudi pri nas Slovenceh raste vedno veselje do branja in beró vsi stanovi. Kdor pa mnogo bere, preide mu isto, kar je bral, sčasoma v glavo in sree. In to so posebno naši nasprotniki dobro uporabili. Papirnato stoletje je zdaj: s papirjem, tiskom se naredi grozno mnogo, statistika o tisku je strašno velika ter nam kaže, da je večina tiska v rokah nasprotnikov. Katoličani morajo tudi isto storiti, gojiti na vso moč tisek, da se morejo braniti, a ne samo braniti, ampak tudi pozitivno delovati. Zato pa je tudi pripravljalni odbor za katoliški shod dal na dnevni red tisek (bere uvod k dotični resoluciji).

Zdaj ljudje ne ljubijo velikih del in debelih kajig, zato ima časnikar dandanes prvo besedo. Časniki pa so trojne vrste: 1. ki vero pospešujejo, 2. veri nasprotujejo, 3) ki so mlačni gledé vere. Kristus pa pravi: „Kdor ni z mano, je zoper mene“, in zato je treba po vsi moči časnike prve vrste

(Dalje v prilogi.)

podpirati, druge vrste zatirati, tretje vrste pa vne-
mati in če se ne dadó, tudi zavreči. Žal, da je tudi
v jeziku, ki ga imenujemo svoj materni jezik, mnogo
židovsko-liberalnega, okušenega berila in ravno tak
gnoj, kakor nekdanji „Brus“ ali temu podoben se-
danji list (klici: „Pavliha“!). Je treba odstraniti.
Torej delujmo v-i po svojih močeh: spretni pisatelji
naj pišejo; imoviti naj tisek gmotno podpirajo;
vplivni močje pa pospešujejo. Zato je opravljena
resolucija pod 1. a) (bere).

Mnogo je že storilo naše konservativno časni-
karstvo, a ko bi bilo dobro vrejeno, storilo bi lahko
še več. Kar je bilo do zdaj pomanjkljivega, glejmo,
da bode za prihodnje bolje. Pazilo se je premalo
pri časnikih, kaj hvalijo in kaj grajaajo, in pogrešala
se je posebno jedinstvo v časnikih. Zato je sprejel
pripravljeni odbor to-le resolucijo 1. b) (bere).

Katoliško časnikarstvo pa ni možno napredovati
dobro brez dobrega dnevnika. Tak nam je potreben,
a le jeden, zakaj dnevnik stane mnogo. Torej je
potreba ali sedanji dnevnik „Slovenec“ sprejeti ali
pa nov list zasnovati. Nov list zasnovati pa bi ne
bilo modro in bilo bi težko in zato se oklenimo se-
danjega „Slovenca“ in na vso moč ga podprimo,
da se zboljša in postane res središče slovenskega
časnikarstva. (Klici: Dobro!)

Nekaterim se zdi „Slovenec“ preojster, drugim
premehek itd., toda vsem se ne more nikdar ustreči
in mi smo pač taki, da vsem laže odpuščamo, kakor
sebi. Zato 1. c) (bere).

Toda dnevnik ne more vsemu kaj, zato je treba
tudi lokalnih listov, kakršnih že imamo (bere na-
daljevanje 1. c)).

Pred vsem imamo imenovati našo družbo sv.
Mohorja s hvaležnostjo (bere 2. a) Gromorito
„živio!“).

Kar pa je družba sv. Mohorja za maso naro-
dovo, to je „Matica Slovenska“ za olikane Slovence
in zahvalo moramo izreči modremu sedanjemu pred-
sedniku, č. g. prof. J. Marnu, ki tako modro že
toliko let vodi ta zavod (klici: „živio!“) in izrekamo
željo, da bi kmalu zagledalo beli dan nadaljevanje
filozofije č. g. dr. Lampeta (klici: „živio!“).

Zahvalo izreči moramo tudi raznim katoliškim
tiskovnim društvom, kakor v Mariboru, Ljubljani,
Gorici, ki delujejo za katoliški tisek, in ko bi bil
katero tako društvo izpustil, misli naj si vsak, da
tudi ono mislim. Zato 2. b) (bere).

Imamo še mnogo berila, ki pa ljudem ni že
tako znano in zato je treba iznova tiskati stara dela.
— Duhovščina slovenska je dala že mnogo denarja
za berilo in prosimo, naj še dá. — Farne knjižnice
so v prejšnjih časih posebno lepo delovale in umestno
bi bilo, da bi se oživele take knjižnice. Zato 3. c)
(bere).

4. a) točka sega že bolj v katoliško življenje in
zato je želja izražena, da bi se spisi mladini na-
menjeni posebno širili. Marsikatera knjiga za mla-
dino se je vtepla, ki nima te vrednosti in zato so
se nekateri močje trudili v ta namen in tudi naše
tiskovno društvo je to storilo. Dandanes se mladina
po srednjih šolah mnogo popridi po slabih spisih,
tudi slovenskih, ki niso za mladino in zatagadelj je
treba za mladino posebne izdaje slovenskih klasikov.
Rajni Levstik sam je rekel pred smrtjo, da bi se
nekateri njegovih pesni ne obelodanile — pa so se
vendar-le. Šole imajo mnogo zaokazov, ki vrata od-
pirajo izpotakljivosti.

Pri točki 4. b) predlagam, da se izpusti bese-
dica „zato“ in glasi resolucija: „Prvi slov. katol.
shod priporoča vsem pisateljem — — —“ (Prebere
4. a) b) c).

Predsednik g. Zupančič popraš, ako ima
kdo splošno kaj izpregovoriti o resolucijah, in ko
se nikdo ne oglasi, predlaga, da se preide v speci-
jalno debato, kar se sprejme. (Konec sledi.)

6. odsek: Za narodno organizacijo.

(Konec.)

Nadaljevanje ob 1/5. uri popoldne.

Shod pozdravi vsled zadržanja predsednika g.
dr. Gregorčič. Otvori razpravo. Oglasi se k
besedi g. dr. Anton Mahnič ter priporoča, da se
v resolucijo sprejme tudi katoliška čitalnica v Če-
povanu.

Nadalje govori g. dr. Anton Gregorčič.
Omenja družih društev: „Zveze“ v Tolminu, osnovel

Anton Bernot. Društvo je vedno slonelo na katoliški
podlagi. Razun tega je v Brdih „Slovenski Jez“.
Govornik omenja, da je še vedno v katoliškem duhu
delovalo. Gosp. Andrej Žnidaršič je bil društva
ustanovnik. V Gorici društvo „Sloga“. Društvo de-
luje od l. 1883 v tem smislu. Govornik omenja
delovanje društva v šolskem in drugem oziru.

G. dr. Anton Mahnič govori proti „Slogi“,
da ni katoliška in nikdar odločna, vselej se je dr-
žala liberalne politike, pisala proti škofom. (Ugovarja
dr. Anton Gregorčič.) Dr. Mahnič nadaljuje, da ni
nikdar v katoliškem duhu delovalo društvo „Sloga“.
Omenja Lichtensteinov predlog.

Dr. Anton Gregorčič omenja premembe
pravil na katoliški podlagi.

Dr. Mahnič omenja, da se vkljub premembe
pravil ni pokatoličnila in da ni nikdar „Sloga“ pri-
vabila koga na posvetovanje. Dolžnost tega društva
bi bilo, kar bi bilo to potrebno.

Oglasi se k besedi gosp. Josip Šiška, tajnik
knezoškofjski, da naj se „itd.“ izpusti, ker niso
društva priporočila vredna.

Nato govori g. poročevalec dr. J. Sušteršič.
Pritrdi g. dr. Mahničevemu predlogu. Predlog g.
Šiške sega predač. Je še mnogo nejasnosti. Ne
smemo biti preostri, kjer mislimo, da je dobra volja
in da je le morda bolj po priložnosti. Upati je, da
tisti, kateri imajo dobro voljo, pristopijo k nam in
ti so pod nazivkom „itd.“

Gosp. predsednik dr. Anton Gregorčič dá
vse predloge na glasovanje, kateri se sprejmo, a
predlog g. Šiške se odkloni.

K 3. točki se oglasi g. dekan Kompare in
nasvetuje, da se vstavi „slovensko hrvatskih“, ali če
to ne obvelja, „slovenskih“. Utemeljuje svoj predlog.
Shod še-le prične svoje delovanje. Treba iskati za-
veznikov. Ta shod je po sedanjih razmerah prvi. A
imeli smo že ob času Turkov katoliške shode. S
kresi so jih naznanjali vsi Hrvati in Slovenci. In
kdo naznanjal? Katoliški duhovniki. Katoliško-
hrvatska vzajemnost. Ponovimo idejo zveze s Hr-
vati. Podajmo jim bratsko roko s shodom, da osta-
nemo na istem stališču, kakor so bili naši pradedje.
Od Hrvatov se je slišalo, da se s katoliškim shodom
ločimo od njih; a dokažimo, da se ne vržemo v
žrelo tujcev in stalni odbor naj občuje i s Hrvati.

Gosp. tajnik Šiška meni, da so misli gosp.
predgovornika res lepe. Omejili smo se na domačo
pokrajino. To bi bilo morda pogubno, da bi se i
Hrvatje prevzeli v stalni odsek.

Gosp. Komljanec, prof. v Kočevju: Če smo
z Nemci, zakaj ne s Hrvati, narodnimi brati. „Vseh
slovanskih pokrajin v Avstriji“, naj se sprejme v
resolucijo.

Gosp. Šiška: Ne gre se za simpatije s Hr-
vati. Jih imamo vse srčne. A jaz povdarjam, da je
to slovenski katoliški shod. Potreben je za vse
pokrajine. Čez meje segati, je nemogoča stvar. Že
pri Nemcih so težkoče, če tudi so večji, toliko
težje pri nas. Stvar bi bila nemogoča. Bodimo hva-
ležni za I. katoliški shod in delajmo, da se snide
kmalu drugi.

Gosp. dr. J. Krek se pridružuje g. Komljanec
in g. Komparetu.

Oglasi se g. dr. Anton Mahnič. Misli, da
se omejimo na domačo hišo. Preženimo liberalce iz
svoje domače hiše in potem se bomo z vso lju-
beznijo in z vsemi silami bratov Hrvatov oklenili.

Nihče se več ne oglasi k besedi. Zato prevzame
g. dr. J. Sušteršič. Omeni lepe in krasne ideje
dekana Kompareta. Strinja se z g. dr. Mahničem,
da glejmo, da bode naša hiša najprej čista, potem
hodimo k sosedu. Previdnost je pred vsem potrebna.
Organizujmo se tako, da nam ne more nihče blizu.
Pomislimo državno pravno stališče. Imamo simpatije
s Hrvati. Pozdravili smo nemške katolike. Načela
so vsa enaka, naj bode v enem ali drugem jeziku.
Vsaj je že itak v prvem oddelku, da so zbrani vsi
katoliški narodi v Avstriji. Priporoča prvotni načrt
in odklonitev vseh dostavkov.

Predsednik dá na glasovanje razne predloge.
Sprejme se resolucija brez vseh drugih predlogov.

Gosp. poročevalec prebere v tretjem branju vse
resolucije, katere se soglasno sprejmo. Poročevalec
za slovesni shod se voli kurat trnjski, č. g. Matej
Pinter.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. septembra.

Notranje dežele.

Volitev olomuškega nadškofa bode v
začetku oktobra. Sedaj se baje kanoniki še neso ni-
česa med seboj dogovorili, koga naj volijo. Samo v
tem so pa vsi jedini, da novi nadškof mora biti
vešč obeh deželnih jezikov. Tisti dan, ko bode vo-
litev, pride naučni minister Gauč v Olomuc, da bode
tako potrdil v imenu cesarjem novega nadškofa.
Vlada na izvolitev nadškofa nema nobenega vpliva,
seveda izključeno ni, da se sem ter tja ozira na
željo vladarjevo, če se direktno izreče in vidi, da se
ta želja vjema z interesi svete cerkve.

Deželni zbor. Da je vlada še le na priga-
nanje konservativcev sklicala deželne zbore, pač naj-
bolje dokazuje to, da je malo poprej bil pravosodni
minister grof Schönborn povabil člane permanent-
nega odseka za pretresovanje novega kazenskega za-
kona, da se dne 19. septembra snidejo na Dunaju.
Tedaj vlada torej še ni mislila jeseni sklicati dežel-
nih zborov. Ker pa permanentni odseki državnega
zbora ne smejo zborovati med zasedanjem deželnih
zborov, bode pravosodni minister moral zborovanje
odsekovo še odložiti. Dosedaj člani tega odseka še
neso dobili od pravosodnega ministra nobenega na-
znanila, za koliko časa se bodo posvetovanja od-
ložila.

Moravsko. Dne 10. oktobra bode dopolnilna
volitev za državni zbor v boskoviškem okraju, kate-
rega je dosedaj zastopal minister Pražak. Staročehi
kandidujejo konzistorijalnega svetnika Václava Kos-
maka, Mladočehi pa posestnika Vychodila. Ker je
mladočehska agitacija jako huda, se prav lahko pri-
gotovi, da Staročehi zgubé ta volilni okraj. To bi bil
za-nje hud udarec, ker bi Mladočehi potem dobili
pogum in bi raztegnili svojo agitacijo po vseh slo-
vanskih delih Moravske.

Češko. Praški dopisnik poljskega lista „Czas“
misli, da se češki deželni zbor ne bode tako hitro
razpustil, kakor želé Nemci. Vsekako je pa mogoče,
da še do tega pride. V tem slučaju je pa verjetno,
da se bode dobila nemška večina. Večino odločuje
veleposestvo. Med veleposestniki je kakih 200 kon-
servativnih, kakih 200 liberalnih volilcev, in kakih
100, ki volijo, kakor vlada želi, in ti pa odlo-
čujejo.

Galičija. Predvčeraj je rusinsko pedagoško
društvo v Przemyslu imelo svoj občni zbor. Pred-
sednik državni poslanec Barvinski je naglašal, da
se je v šolskem oziru zadnji čas mnogo storilo za
Rusine. Tako se od učiteljskih kandidatov v vzhodni
Galičiji zahteva primerno znanje rusinščine. Pri uč-
teljskih so se osnovali tri vladnice z rusinskim uč-
nim jezikom. V Przemyslu in Kolomei osnujeta se
rusinski gimnaziji, tako da bodo Rusini imeli tri
gimnazije. Nov načrt o pouku rusinščine v vzhodno-
galiških srednjih šolah bode tudi Rusinom v korist.

Dalmacija. Sodelavec „Agramer Tagblatta“
se je razgovarjal z dalmatinskim poslancem Klaičem
o raznih političnih vprašanjih. Klaič je rekel, da je
nejasen položaj v dunajskem državnem zboru, v ko-
likor pridejo v poštev slovanske koristi. Izključeno
je pa, da bi prišla nemška vlada. Temu bi se upi-
rala sedanja vlada, še bolj pa Poljaki. Klaič vladi
zaupa, kolikor se tiče interesov Dalmatincev. Tačje
je naklonjen Dalmatincem, kar je že večkrat poka-
zal. Pa tudi pod drugo vlado se razmere v Dalmaci-
ji ne bodo shujšale, ker so v višjih krogih naklo-
njeni Dalmaciji. Javne naprave v Dalmaciji so vi-
marsičem boljše, nego na Hrvaškem. Državnopravno
razmerje Dalmacije se pa ne bode poprej preme-
nilo, da se bode začelo definitivno vrevanje razmer
Bosne in Hercegovine. Sedaj pa ta stvar še ni zreła.
Merodajni krogi sedaj še tudi neso jedini, kako naj
se tedaj razmere vredé. Nekateri so zato, da se se-
verni del Dalmacije in pa tako imenovana nekdanja
„Turška Hrvaška“ zjedinijo s Hrvaško, iz Hercego-
vine in ostalih delov Dalmacije in Bosne se pa
osnuje posebna krovina. On pa misli, da se to ne
bode zgodilo, temveč se naposled zjedinijo Hrvaška,
Dalmacija, Bosna in Hercegovina v jedno celoto.
Kar se pa tiče obširneje rabe hrvaščine v špi, je
Klaič prepričan, da vlada nema slabe volje. Toda
tukaj je poštovati praktične ozire. Sedanjih uradni-
kov ni mogoče nakrat odstraniti. Vpliv italijanske
kulture je pa tako prevelik, da bi se mogli njeni
sledovi kar odpraviti iz javnega in socialnega živ-
ljenja. Treba bode resnega in patrijotičnega delo-
vanja še več rodov, hrvaška omika in znanost se
mora uglobiti in razširiti. Zlasti hrvaška mladina
ima tukaj še tako nalogo, da ne zadostuje samo
goreč patrijotizem, če jo hoče rešiti.

Vnanje države.

Srbija. Liberalci že sami jako dvomijo, da bi
zmagali pri volitvah, in se že skoro kesajo, ker so
prevzeli vlado. Zanašali so se mnogo na pomoč na-
prednikov, pa so se varali. „Liberalna Srbija“ že
piše, da radikalci zmagajo, ker tako močna stranka
se ne dá nakrat uničiti. V tem slučaju bode libe-
ralna vlada zopet odstopila. Med regentstvom in
vlado pa baje ni več jedinstva. Vlada bi rada kra-

ljico poklicala v Srbijo, regenta se pa temu odločno upirata.

Rusija. Zdravje Giersovo je jako slabo in je precej verjetno, da sam ne bode več ministerstva vnanjih stvari vodil. „Novoje Vremja“ svari Francoze, da naj nikar ne pričakujejo kakih političnih uspehov od tega, da je Giers šel v Francijo zdraviti se. On sedaj zaradi bolezni ne more delati nobene politike. Tajni svetnik Šiškin je tudi faktično začel samostojno voditi politiko. Zaradi tega tudi ni verjetno, da bi šel za veleposlanika v Carigrad, temveč bode vodil ministerstvo vnanjih stvari, Giers pa po imenu ostane še minister vnanjih zadev. Nastopiti utegnejo jednake razmere, kakor so bile zadnja leta pred smrtjo Gorčakova. Poslednji je bil po imenu državni kancelar in minister vnanjih stvari, Giers je pa faktično vodil vse ministerske posle in tudi imel vso odgovornost.

Nemčija in Rusija. Nemški vojaški atašé pri ruskem dvoru, generalni major pl. Villaurme, je odpoklican. Nedavno pa je bil odpoklican ruski vojaški atašé pri nemškem dvoru, generalni major grof Goleniščev-Kutuzov. Grof Kutuzov je že dobil naslednika in je polkovnik Bjeloselski. Ali stališče novega ruskega atašé-ja je drugačno, nego je bilo njegovega prednika. Sedanjí atašé je poverjen pri nemški vladi, prejšnji je bil pa dodeljen nemškemu cesarju Viljemu. Ravno tako tudi novi nemški vojaški atašé v Peterburgu ne bode več dodeljen ruskemu carju. Poprejšnja vredba je bila izraz posebnega prijateljstva mej nemškim in ruskim dvorom. Ker pa sedaj že nekaj časa tega presrčnega prijateljstva več ni, je pa bilo potrebno drugače vrediti stališče atašéjev. To je bilo potrebno, da formalno Nemčija nima prednosti pred Francijo.

Anglija. Gladstone u se je na njegovem posvetu pripetila mala nesreča. Neka zdvijana krava ga je podrla, ali k sreči ga ni poškodovala.

Izvirni dopisi.

Iz celovške okolice, 31. avgusta. (Shod na Golšovem.) katerega je dne 28. avgusta naše slovensko katoliško-politično in gospodarsko društvo sklicalo, se je izvrstno obnesel. Gostoljubna Movžarjeva hiša, ki se pred vsemi v vasi odlikuje po svoji velikosti in lepoti, je bila ozaljšana s slavolokom, zelenjem in slovenskimi zastavami. Po končanih litanijah se nas je zbralo v krasni in prostorni dvorani Movžarjeve hiše nad sto zborovalcev, kar je gotovo mnogo za tako odstranjeno gorsko vasico. Nekaj gostov je bilo tudi iz drugih krajev: iz Celovca, Žihpolj, Kotmare vasi, Glinjan, Boroveli, iz Smarjete in Reberce. Kot vladni komisar se je predstavil g. župan Lučovnik iz Žihpolj. Zborovanje je otvoril gosp. podpredsednik V. Legat z navdušenim govorom, v katerem je poudarjal, da katoliško politično društvo slovenskim kmetom le dobro želi, torej naj se ne pustijo motiti in ščuvati zoper to pošteno društvo.

G. Fr. Treiber je potem razlagal v daljšem, izvrstnem in poljudnem govoru, kake namene ima društvo ter kako deluje v smislu svojega imena za katoliško vero, za ustavne pravice Slovencev in za gospodarski napredek. Pojasnil je tudi, kako se je začelo ustavno življenje, in zakaj smo dolžni, podati se v politične boje, namreč zato, da volitev dobrih poslancev in s tem dobre postavne omogočimo in pospešujemo, slabe postavne pa zabranujemo. Pri tej razpravi je tudi marsikatera osoljena padla po „bauernbundu“ in poslancu g. Kirschnerju. Kmetovalci so govor pazljivo poslušali in večkrat z vpletenimi klici odobravali. Govornik je žel za svoj govor burno pohvalo.

Za njim je v drugič govoril gosp. Legat in povedal marsikatero resnično. Zlasti je omenil ta poučljivi slučaj: Nemški liberalci Slovincem vedno prigovarjajo, naj se nemščine učijo, da se jim bo potem bolje godilo in da bodo „gospodje postali“. Če je pa kak Slovenec vso šolo dobro dovršil in dobi dobro službo, zaženejo nemški liberalci grozen krik in pravijo, da Slovinci ni za višo službo, da se morajo tiste za Nemce prihraniti. Tako so nedavno delali, ko je višo službo dobil Slovenec Abram. Iz tega se vidi, da je vse hina v ščeno, če Slovinci s tem za nemščino rabijo, da jim boljši kruh obetajo. Resnica je le to, da je le Nemcem v korist, ako se naši kmetje nemščine za slo naučijo, ker potem morejo po vseh uradih nastavljati svoje nemške sinove za uradnike, študirane Slovence pa potiskajo v Bosno in na Hrvaško.

Za njim je govoril g. urednik Haderlap o verski, šestletni in slovenski šoli. Tudi njegov govor je bil s pohvalo sprejet.

Sledilo je še par krajših govorov, in potem je sledil izvrstni govor g. Rohrmanna, kmetijskega učitelja z Grma pri Novem Mestu, o živinoreji.

Razume se, da so kmetje ta govor s posebno pazljivostjo poslušali.

Zborovanje se je končalo z napitnico in trikratnimi „živio“-klici na svetlega cesarja. Ko so nato vrli kotmirski peveci zapeli cesarsko pesem, vstali so vsi zborovalci in pomagali peti. Navdušenje je priklopelo do vrhunca. Posestnik g. Servicelj se je katoliško-političnemu društvu v toplih besedah zahvalil za to, da je na Golšovem priredilo ta shod. Društvu je pristopilo mnogo novih udov.

Potem je sledila prosta zabava. Kotmirski peveci so nas kratkočasili s svojim milim petjem. Le prekmalu je prišla ura ločitve, neradi smo zapuščali ta lepi kraj in to prijazno ljudstvo. Ves popoldan so pokali topiči; za večer pa so nam vrli fantje še posebno veselo pribravnili: zanetili so po višavah več lepih kresov, zraven pa so spuščali rakete. Vsa ljudstvo je bilo židane volje, noben nerad ni kalil našega veselja. Mi upamo, da bo ta shod dober sad obrodil. Ljudem se je na obrazih poznalo, da so vsi govorili na nje delali globok vtis. Pa tudi nasprotniki ne mirujejo in so še nekaj dnij pred shodom domačega gostilničarja pregovorili, da je društvu postrežbo odrekel. Rodoljubni posestniki Servicelj, Movžar, Knežnik in Dravec pa so za nas skrbeli in nam priskrbeli prostore in postrežbo. Naj jim bo priručna zahvala za to izrečena! Tudi gosp. Rohrmannu in drugim gg. govornikom, kotmirskim pevcem in vsem drugim lepa hvala, ki so kaj pripomogli, da se je ta shod tako lepo izvršil!

Dnevne novice.

V Ljubljani, 3. septembra.

(Osebnosti.) Tretje slovesne seje I. slovenskega katoliškega shoda so se udeležili mej drugim: svetli knez Hugon Windischgrätz, njegov brata Ernest in Robert, njegovi dve hčeri princesinja Aleksandrina Windischgrätz in grofija Olga Mocenigo, pa njih domači duhovnik, novoimenovani kanonik pri sv. Štefanu na Dunaju, vitez Negri di S. Pietro.

(Petdesetletnica.) Iz Jaske se nam brzojavlja, da o. Felicijan danes praznuje petdesetletnico vstopa v frančiškanski red v veseli družbi svojih sobratov.

(Duhovniške premembe v ljubljanski škofiji.) Prezentovani so nastopni č. gg.: Janez Dolžan, župnik v Ihanu, za faro Trstenik; Janez Šega, kaznilnični kurat v Begunjah, za faro Podlipo; Janez Strnad, administrator v Babnem Polju, za isto faro.

(Imenovanje.) Suplent na višji realki v 2. dunajskem okraju dr. Anton Schwaighofer je imenovan rednim učiteljem na gimnaziji v Mariboru.

(Shod volilcev) skliče g. poslanec dr. Gregorec dne 11. septembra pri Malincedli, pozneje v Ptuj in Slatini.

(Zlato mašo) bode praznoval dne 5. t. m. č. g. Fr. Toplak, župnik pri sv. Lenartu na Stajerskem.

(O slovensko-katoliškem shodu) priobčuje med vsemi češko-moravskimi listi najboljše poročila brnški „Hlas“ v daljših člankih; istotako je pričel praški „Čech“ pod zaglavjem: „Iz jugoslovanskih dežel“ obširneje pisati o naših odnosih v verskem in narodnem oziru.

(Izpraševalna komisija za ljudske šole na Kranjskem.) Za prihodnjo triletno dobo so imenovani v izpraševalno komisijo gg.: ravnatelj učiteljske šolske svetnik B. Hrovath kot načelnik; profesorji: Fr. Kreminger, Fr. Levac, V. Linhart, Fr. Orožen, V. Hallada, Jak. Vodeb, Vil. Zupančič, okr. šolski nadzornik in učitelj na vadnici, J. Tomšič, in učitelj godbe Al. Sokoli.

(Gradnja dolenjske železnice) hitro napreduje; mogoče, da bode do cesarjevega rojstvenega dne prihodnje leto v avgustu že gotova. Na vsej črti je do 1400 delavcev. Nekateri novi kolodvori so že pod streho.

(Toča) je pobila minoli teden po mnogih krajih na Stajerskem in Dolenjskem.

(Iz Novega Mesta) se nam piše: Hudo, neznošno vročino imamo. Vsak dan solnce pripeka in preti vse posušiti. V okolici se že tu in tam suša pozna. Kmetje tožijo, da ne bo ajde, tudi vina ne, posebno še tam ne, kjer niso trt škropili. Krompir je ves izjedan, pa tudi gni. Prvi pridelek žita je bil slab, drugi pa tudi slabo kaže. Sadja ni nobene

vrste. Kaj bo? Tako tožbo čuješ sedaj navadno. — Pri nas imamo sedaj novo izvoljen cestni odbor, a ni še načelnika. Kdaj bode pač tudi volitev načelnika?

(Umrla) je tu gospa Magdalena Tomšičeva, trgovčeva vdova, v 82. letu svoje starosti, a v Menišu so danes dopoldne pokopali gospo Terezijo Grebenčevro, poprej Klombasovo iz Brezice.

(„Slovensko bralno društvo“) v Trzinu ima svoj redni občni zbor dne 7. septembra ob 7. uri zvečer v svojih prostorih, pri katerem se voli nov odbor.

(Iz pod Gorjancev.) Naš deželni zbor je imel v zadnjem zasedanju na dnevnem redu tudi prošnjo stopiško-podgrajskih faranov za odločitev od velike šmihel-stopiške občine in za ustanovitev lastne občine. Mnogo je bilo temu nasprotnikov, sosebno v šmihelskej fari; a sedaj so vendar, če tudi ne še vsi, izprevideli, da je to združenje jako neugodno, neprimerno. Prav je imel zato odbornik, gospod R. Dolenc, kateri je pri zadnjem občinskem zborovanju predlagal za razdružitev, kar je tudi obveljalo. — Kolikor se pa še spominjamo, je stalo v Vašem cenjenem listu, da se prošnja zgoraj imenovanih faranov vrne, menda na c. kr. okrajno glavarstvo in na županstvo, da tudi ono izreče svoje mnenje. Mišlili smo, da se bo to izvršilo pred drugim shodom deželnega zbora, a se ni; zato sedaj pač ne vemo, pri čem da smo.

(Nov Savski most v Zagrebu) je bil te dni dovršen. Most je 218 metrov dolg in 6 metrov širok, ter se opira na kamenene stebre, vsa druga sestava je od železa. Stebri so 17 metrov globoko pod vodo in mostovni glavi 11 metrov. Most je zgradila tvrdka E. Gaertner iz Budimpešte.

(Zavarovalni zavod zoper delavske nezgode) na Stajerskem in Koroškem je brojil letos od 1. januarja do konci avgusta vkupe 1183 nezgod.

(Razpis dobave.) O. in kr. intendancija 3. voja v Gradcu naznanja, da e. in kr. vojaški čar kupi po trgovskih običajih 23.771 meterskih stotov rži in 3989 meterskih stotov pšenice magacinske navadne vrste, in steer potom filialnega magacina v Brucku in potom črariškega skladišča za žito in moko v Mariboru. Odda se pa blago tudi lahko pri kakem drugem oskrbovalnem magacinu. Oddajni roki in termini določeni so za začetek in konec oktobra 1892, konec novembra in decembra 1892 ter konec januarja, februarja, marca in aprila 1893. Prodajne ponudbe je vložiti, oziroma poslati najkasneje do 16. septembra t. l. 10. ure dopoldne pri e. in kr. intendanciji 3. voja v Gradcu. Zvezek pogojev z dne 1. septembra t. l. pogleda se lahko pri vojni intendanciji in pri vseh vojaških oskrbovalnih magacinih in ga je pri teh tudi dobiti proti plačilu 4 kr. za tiskano polo. Nadaljne podrobnosti pogledajo se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Telegrami.

Dunaj, 2. septembra. Od danes se je ustavil promet vseh osebnih spalnih vagonov z Nemčijo, ravno tako tudi direktni prehod voz pariško-dunajskega orijentskega ekspresnega vlaka v Nemčijo in iz Nemčije. Sedaj morajo potniki presesti se v druge vozove.

Berolin, 2. septembra. (Uradno.) V Hamburgu je včeraj za kolero 626 oseb zbolelo in 116 umrlo. V Altoni je zbolelo 27 oseb in 3 umrlo; v Kielu je 1 zbolel, 3 umrli; ter v Wilhelmsburgu 10 oseb zbolelo in 3 umrlo.

Pariz, 2. septembra. „Autorité“ poroča, da je ministerski svet določil nagovor admirala Bieuniera na kralja Humberta in sklenil, da se ne izkrcajo francoski vojaki v Genui.

Novi York, 2. septembra. „New-York-Times“ poroča se iz Washingtona, da se je mejnarodna novčna konferenca odložila zaradi kolere.

Umrli so:

31. avgusta. Marija Leban, delavčeva hči, 3 mesece, Opekarška cesta 2, katar v črevih.

V bolnišnici:

31. avgusta. Jožef Jurkovič, ševljar, 35 let, sepsis. — Terezija Kožel, gostilja, 78 let, maramus.

Tuji.

1. septembra.

Pri **Matiču**: Brelich, zasebnik, z rodbino, in Skibitz iz Grada. — Fuchs, Linhard, Engel, Koebl in Mandl, trgovci, z Dunaja. — Jax, tovarnar strojev, iz Linca. — Plesche z rodbino in Becking, trgovca, iz Prage. — Van der Toovn s soprogo iz Amsterdama. — Baron Schmidtburg, c. in kr. major, s sinom, iz Pulja. — pl. Haager, c. in kr. major, z rodbino, iz Toplice. — Friedrich, polkovnik v pok., iz Brež.

Pri **Stonu**: Vitez Feilerfeil, policijski svetnik, s soprogo; Jodl, zasebnik; Mlakar, profesor; Stark, Hirschschon, Hellersberg, trgovci; Fränk, potovalec, z Dunaja. — dr. Dol-schein, graščak s soprogo, in Hofstetter, iz Postojne. — Gre-gorič, kapelan, iz Trebelnega. — Hartman iz Grada. — Reiser iz Rosenheim-a. — Candellari; Furlani, učitelj; Ge-winger, zasebnik, z rodbino, iz Trsta. — Meier, trgovec, iz Monakovega. — Versič, notar, z Dolenjskega. — Oberländer, trgovec, z Brna. — Zuliani iz Vidna.

Pri **Južnem kolodvoru**: Raiko; Szimicz, trgovci, iz Grada. — Wandratschen, posestnik, s soprogo, iz Trutnova. — Pitt iz Trsta. — Gogola, hranilniški uradnik, iz Požuna.

Pri **bavarskem dvoru**: Putre, posestnik, iz Lindefelda. — Cvek, potovalec, iz Kamnika. — Maller iz Domžal.

Pri **avstrijskem caru**: Quardis iz Wingstadtl-a. — Vidmar, trgovec, z Črnega Vrha. — Colja, dijak, s Sežane. — Šonc, trgovec, iz Idrije. — Maurin iz Idrije.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje	Veter	Vreme	Mokri-ne na 24 ur v sred.
	opazovanja	zrakomera v mm	sopiomera po Celsiusu		
7. u. jut.	741.6	17.0	sl. vzh.	oblačno	
2. u. pop.	739.4	22.4	"	del. oblač.	0.00
9. u. zveč.	737.8	16.8	"	jasno	
Srednja temperatura 18.7°, za 1.9° nad normalom.					

Tržne cene v Ljubljani

due 3. septembra.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, kltl.	6	20	Špah povejen, kgr.	—	64
Rež,	5	04	Surovo maslo,	—	80
Ječmen,	4	23	Jajce, jedno	—	2
Oves,	2	52	Mleko, liter	—	10
Ajda,	6	04	Goveje meso, kgr.	—	62
Proso,	5	04	lečje	—	56
Koruza,	4	40	Svinjsko	—	64
Krompir,	3	08	Kostranovo	—	35
Leča,	10	—	Pisane	—	40
Grah,	10	—	Golob	—	16
Fizol,	8	—	Seno, 100 kgr.	—	1.69
Maslo,	—	93	Slama,	—	1.60
Mast,	—	66	Drva trda, 4 kub. utr.	—	7
Špah svež,	—	56	mehka,	—	4.80

Cognac,

star, pristen. Naravnost iz Cognac-a (Francosko). Zdravniki ga priporočajo kot sredstvo, ki posebno krepiča slabotne, bolne in prebolele. Mala steklenica $\frac{2}{10}$ litra gl. 1.75, velika steklenica $\frac{4}{10}$ litra gl. 3.

Picoolijeva lekarna

"Pri angelju"

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Vnanja naročila se proti povzetju svote točno izvršujejo. (263) 8

Na privatni pripravnici za ženske

pri č. šolskih sestrah v Mariboru

403 bode v šolskem letu 1892/93 3-1

prvi, drugi in četrti tečaj in tečaj za ročna dela.

solidno blago

Janeza Dogan-a mizarški obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 15 (v Medjatorji hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

raznovrstnega politiranega in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 gl. do 40 gl., madrace na peresih 10 gl., dratene madrace 8 gl. 50 kr., pulite za mašne knjige itd. Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami zastoj in franko. 392 (24-4)

Najnižje cene

Črno, belo in pisano svilen blago

od 45 kr. do gl. 15.65 meter — gladko in vzorno (do 240 raznih vrst in 2000 barev itd.) razpošilja po naročilu poštne in colnine prosto **svilarnica G. HENNEBERG** (c. in kr. dvorni založnik), Zürich. — Vzorec s povratno pošto. Pisma 10 kr. porto. 146 6 (1)

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(12) 65 zobozdravnik (7)

pri Hradskega mostu I. nadstr.

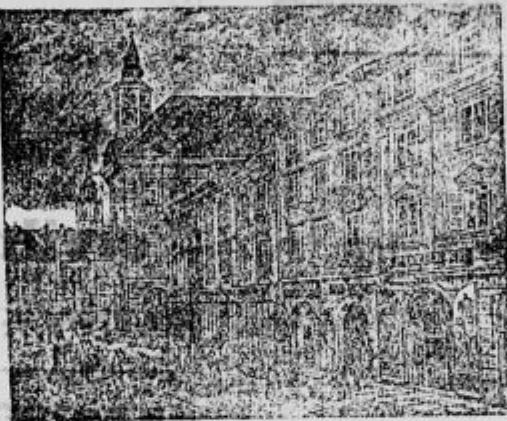
J. N. POTOČNIK,

krojaški mojster,

v Ljubljani, Kongresni trg, v uršulin-skem poslopju, priporoča se osobito prečast. duhovščini v natančno izdelovanje

duhovniških sukenj, talarjev itd.

V zalogi ima najboljše in trpežno blago, kakoršno se rabi za izdelovanje najraznejših duhovniških oblek. Postrežba je uljudna, točna; cene možno nizke. 363 26-5

Za bolne in zdrave

je najboljše hranilno sredstvo, silno potrebno za zdravlje, priznano od zdravnikov kot "izvrstno" in od mnogih bolnikov s pričali najtopleje priporočena

Trnkóczy-jeva

hmeljna sladna kava

z dobrim okusom iz lepo dišavo.

Zavitek s $\frac{1}{4}$ kg. velja 30 kr. — Jako ceno pridejo zavitki 4 kg.

Dobiva se po poštni adresi pri **Ubaldu pl. Trnkóczy-ju**, lekarnarju v Ljubljani: na Dunaju imajo zalogo lekarnarji: **Viktor pl. Trnkóczy**, V. okraj, Hundsturmstrasse 113; **dr. Oton pl. Trnkóczy**, III. okraj, Radetzkyplatz 17, **Julij pl. Trnkóczy**, VIII. okraj, Josefstadterstrasse 30; v Gradcu (Štajersko) **Vendelin pl. Trnkóczy**, lekarnar; nadalje v vseh lekarnah, prodajalnicah dišav, kupih itd.

(1391) Prekupeči imajo obilen rabat. (25)

Ivan Kregar,

pasarski

in izdelovatelj cekvenega orodja

LJUBLJANA,

Poljanska cesta št. 8,

poleg „Alojzije-višča“.

opozarja in toplo priporoča prečastiti duhovščini in slavnim cerkvenim predstojništvom svojo novourejeno

pasarsko delalnico,

v kateri izdeluje v najraznovrstnejših oblikah in slogih cerkveno orodje, kot: moštrance, ciborije, kelihe, tabernakeljne, svečnike, léstence itd. iz najtrše in najzanesljivejše kovine, lično in cenó po poslanih uzorci ali lastnem načrtu. — Stare orodje popravlja in pravi, posrebuje in pozlatuje v ognji tudi strelovodne osti po najnižji ceni. — Izvršeno blago pošlje dobro spravljeno in poštne preste. 1592 52-37

Primerna darila!

priporoča uljudno

Fran Čuden,

urar,

prele J. GEBÄ,

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11,

ter vabi uljudno preč. duhovščino in sl. občinstvo na ogled svoje velike izborne za-loge najraznovrstnejših

žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, stenskih ur z nihalom, ur s stojalom in ur budilno (Weckeruhren), ur z godbo in godbenih valčkov v ličnih politiranih omarih, raznovrstnih verižic, prstanov in uhanov.

Cene žepnim uram so naslednje:

Najfiniješe nikelnate ure . . . od gl. 3.80 do 6 —
srebrne ure s ključem . . . 7.50 " 10 —
srebrne remontoir - ure . . . 7.50 " 12 —
iste z dvojnim oklepom . . . 9 — 18 —
zlate ure za dame . . . 16 — 35 —
zlate ure za gospode . . . 24 — 130 —

Garantiram povsem za poštenost pri meni kuplje-nega blaga; za zanesljivost mehanizma pa poldrugo leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogó prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim tovarniškim blagom, vzlic temu, da prodajam dobro blago za res nizko ceno.

Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo. — Vnanjim naročnikom postrežem po želji z obratno pošto. 17-10 205 38 23

Ilustrovani ceniki na željo gratis in franko.

P. n. slavnemu občinstvu naznanjam uljudno, da otvorim v ponedeljek dné 5. t. m. pod trdko

Anton Zagorjan

v „Slov. Matice“ hiši, na Kongresnem trgu št. 7 v Ljubljani

trgovino s šolskimi knjigami, papirjem in z vsemi pisalnimi in risalnimi potrebščinami.

V zalogi bodem imel vedno le najboljše in ceno blago.

Savnemu občinstvu priporočam se za obila naročila in zagotavljam, da bodem po možnosti ustrezal vsi-m zahtevam v popolno zadovoljnost beležim

odličnim spoštovanjem

Anton Zagorjan.

404 3-1

Kovertes firmo
Katoliška Tiskarna
po nizkeje ceni.

Sargov

KALODONT

pravi se

po

slovenski

zobna

lepota.

Sargov

KALODONT

je že

priznan

kot

neobhodno

zobno

čistilno

sred-

stvo.

Sargov

KALODONT

je

neškodljiv

zdrav-

stveno-

obla-

stveno

preskuš.

Sargov

KALODONT

je

jako

praktičen

na

potovanjih

akroma-

tičen,

osvežujoč.

Sargov

KALODONT

so že

v

tu- in ino-

zemstvu

uveli

z

največjim

uspehom.

Sargov

KALODONT

se rabi

pri

dvoru

in

plemstvu,

pa tudi

v najpri-

prostejši

meščanski

hiši.

Sargov

KALODONT

naj se

vedno

zahteva

pristen

zaradi

mnogih nič

vrednih

ponaredeb.

Sargov

KALODONT

se dobi po

35 kr.

kos v

lekarnah,

dr.

guerijeh

in

parfume-

rijah,

Priznanja najvišjih krogov so priložena vsakemu kosu.

(11)

Razprodaja

od tvrdke M. Neuman, Slonove ulice št. 11 prevzete

narejene obleke za gospode in dame

po dokaj znižani ceni.

Spoštovanjem

Gričar & Mejač,
Slonove ulice št. 11.

399 6-3

Puske, ki se spredaj in zadek basejo, z na jedno stran ostrimi bajoneti

kacih 80 komadov, za lov, poljske čuvaje, in sobne dekoracije pripravne, se po ceni prodajo pri

Ludoviku Strizel-u, trgovcu s premogom
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 37.

Ravno tukaj so na prodaj:

dva odprta jednovprežna vozova,
jeden kočirski phaeton,
par angleških konjskih oprav.

393 (3-3)

Josip Petauer,
krojaški mojster,

Kongresni trg v Ljubljani, Nunsko poslopje,
priporoča se velečastiti duhovščini v naročila na natančno izvrševanje

duhovniške obleke

398 2-2

slavnemu občinstvu pa v naročila na razne

civilne obleke in uniforme

izdelane po najnovejših uzoreh iz trpežnega raznovrstnega blaga za nizko ceno.

Preselitev kamnosekarstva.

Prečast. duhovščini in sl. občinstvu uljudno javljam, da sem iz stare kamnoseške delarnice, Kravja dolina št. 12,

preselil se z dném 1. julija t. l.

v novootvorjene delarnice
na Reseljevi cesti št. 26,
kjer bodem pod imenom

Feliks Toman

nadalje izvrševal kamnoseško obrt.

Priporočam se ob tej priliki prečast. duhovščini in slavnemu občinstvu za vsakojaka naročila svoje stroke, katera bodem izvrševal v vsakem obziru pravilno, solidno in po možno nizki ceni. Priporočam se posebno za

cerkvena umetna dela,

za katera imam specialne znanosti in zmožnosti, in za izvršitev

nagrobnih spomenikov

Na razpolago je sl. občinstvu obilo najlepših in najnovejših uzorcev.

Načrte za altarje, prižnice, obhajilne mize itd. v raznih slogih izvršujem na željo splah brezplačno. 322 10-9

Razglas.

402 3-1

V smislu § 6. zakona z dne 23. maja 1873. l. (števil. 121 drž. zak.) naznanja se, da bo razgrnjen

prvotni imenik porotnikov za 1893. leto

od 5. do 12. septembra t. l.

v magistratnem ekspeditu na ogled ter da ga v tem času vsakdo lahko pregleda in naznani svoj ugovor proti njegovi sestavi.

Porotniškega posla so po § 4. omenjene postavbe opoščeni:

1. Tisti, ki so že prestopili 60. leto svoje dobe, za vsegdar;
2. udje deželnih zborov, državnega zbora in delegacij za čas zborovanja;
3. osebe, ki niso v dejanski službi, pa so potrjene vojni dolžnosti za ta čas, ko so poklicane k vojski službi;
4. osebe v službi cesarskega dvora, javni profesorji in učitelji, zdravniki in ranecelji in tako tudi lekarji (apotekarji), ako uradni ali občinski načelniki za nje p. trdi, da jih naj moči utrpeti, za sled-če leto;
5. vsak, kdor je prejetemu poklicu v enem porotnem razdobju kot prednji ali namestni porotnik zadostil, do konca prvega prihodnjega leta po pratiki.

Magistrat dež. stolnega mesta Ljubljane,
30. dne avgusta 1892.

Št. 17.724.

Razpis zalaganja drv.

400 3-1

Mestni magistrat ljubljanski potrebuje za prihodnjo zimo

200 sežnjev suhih bukovih drv,

in sprejema pismene ali ustne ponudbe, o katerih je natančno določiti dolgot polen in cena do včetega 8. septembra letos.

Pogoji zalaganja zveč se pri podpisnem magistratu v navadnih uradnih urah.

Magistrat dež. stolnega mesta Ljubljane,
dne 30. avgusta 1892

Dunajska borza.

Dne 3. septembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gld. 50 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	95 " 95 "
Zlata renta 4%, davka prosta	114 " 30 "
Papirna renta 5%, davka prosta	100 " 40 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	996 " 40 "
Kreditne akcije, 160 gld.	315 " 25 "
London, 10 funtov stl.	119 " 65 "
Napoleonor (20 fr.)	9 " 49 1/2 "
Cesarski cekini	5 " 69 "
Nemških mark 100	58 " 60 "

Dne 2. septembra.

Ogerska zlata renta 4%	111 gld. 70 kr.
Ogerska papirna renta 5%	100 " 40 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	140 " 50 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	150 " 50 "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	184 " 25 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 15 "
Zastavna pisma	100 " 25 "
Kreditne srečke, 100 gld.	188 " 25 "
St. Genois srečke. 40 gld.	62 " 50 "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	22 gld. — kr.
Avstr. rubežega križa srečke, 10 gld.	17 " 50 "
Rudolfove srečke, 10 gld.	24 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	62 " 25 "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	58 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	151 " 50 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2817	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	101 " 50 "
Papirni rubelj	1 " 20 "
Laških lir 100	— " — "

MERCUR menjarnična delniška družba na Dunaju, l. Wollzeile števil. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za zalaganje kapitalov priporočamo:

4% bolzansko-meranske prioritete.

4%, % gališkega zemljiškega kreditnega društva zastavna pisma.

4% duhovsko-podmokelske (Dux-Bodenbacher) srebrne prioritete.

Žrebanje dne 15. septembra!

50.000 goldinarjev

dobi se z jedno

ogersko hipotečno promeso

in 1%, gld. in 50 kr. kolek.